

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ВПО

Тимчасова окупація Криму, бойові дії в окремих районах Луганської та Донецької областей стали серйозним випробуванням для України та її громадян. Ці події, серед іншого, спричинили небувалу для нашої країни вимушену внутрішню міграцію. Сотні тисяч людей змінили місце проживання та праці.

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) - такий статус встановлено для громадянина України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [3].

Найбільшим у світі "генератором" вимушеного переміщення людей назвали війну в Сирії. За півроку кількість сирійських біженців виросло на 300 тис. чоловік, перевищивши 4,2 млн. Найбільше біженців, станом на 30 червня, приймала у себе Туреччина – 1,84 млн. осіб. Проте за кількістю біженців на 1000 жителів перше місце у світі посідає Ліван: 209 на 1000.

Станом на 19 липня 2017 року, за даними Регіонального представництва ООН на підконтрольній Україні території взято на облік 1 млн 648 тис. 852 переселенців із Донбасу та Криму [3]. Тобто, в Україні з'явилася нова категорія громадян - внутрішньо переміщені особи, які потребують підтримки з боку влади та суспільства. На думку експертів, чиновники поки не здатні надати ефективну допомогу переселенцям.

Проблеми з розселенням ВПО в Україні, наданням їм соціальної, медичної та іншої допомоги вирішуються сьогодні громадськими об'єднаннями та неформальними групами громадян, а також органами місцевої влади та самоврядування. В різних містах існує різний рівень координації цієї допомоги, але існуючий досвід дає можливість сформулювати головні потреби ВПО. Це насамперед надання житла, продуктів, одягу, ліків, медичної допомоги, працевлаштування. Уся ця робота виконується на волонтерських засадах. Іноді потрібна пряма грошова допомога, але оскільки не завжди можна визначити її справжню необхідність, волонтери прагнуть уникати таких ситуацій і пропонують допомогу в матеріальній, а не грошовій формі. Нижче коротко перелічені деякі групи волонтерів та результати їх діяльності [2]:

- першими систематичну допомогу ВПО почали надавати у Львові, де було прийнято більше 3 тисяч кримських татар, цим займалося мистецьке об'єднання «Дзига»;

- в Києві в межах «Волонтерської сотні» було об'єднано багато груп та організацій, які діяли на Майдані, для допомоги ВПО (Восток – SOS, Реабілітаційний центр Майдану, Фонд Руслани Лижичко, Координаційний центр переселенців, Центр зайнятості вільних людей, Ескадрони добра);

- в Харкові діє неформальне об'єднання груп волонтерів, яке координує цю діяльність з облдержадміністрацією. Особливістю Харкова є те, що сюди приїжджають 20 тис. випускників шкіл Донбасу для участі у ЗНО;

- в Дніпропетровську допомогу ВПО координує «Штаб національного захисту», створений місцевим Євромайданом. Тут майже немає місць компактного поселення ВПО, і волонтери працюють напряду з кожною родиною ВПО, яка звертається за допомогою. Аналогічні об'єднання є й в інших містах України (Одеса, Херсон, Кіровоград та ін.).

Одну з перших волонтерських організацій «Центр зайнятості Вільних людей» (ЦЗВЛ) було створено на Майдані в лютому 2014 року, аби допомогти тим, хто втратив роботу через участь у революційних подіях.

¹¹⁷ к. е. н., доцент кафедри менеджменту і маркетингу, Київський Національний Лінгвістичний Університет, м.Київ

¹¹⁸ студентка кафедри менеджменту і маркетингу, Київський Національний Лінгвістичний Університет, м.Київ

Проекти, реалізовані Центром зайнятості вільних людей [4]:

• Програма розвитку ООН (UNDP) - проект «Працевлаштування та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб». Програма реалізовувалась в наступних містах: Київ, Харків, Львів та Дніпропетровськ. Обсяг фінансування - \$31250.

• Міжнародний фонд «Відродження» - проект «Працевлаштування та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб». Проект реалізовувався в Києві. Обсяг фінансування - \$ 7500.

• USAID UCBI - проект «Розширена допомога ВПО в пошуку роботи». Київ, Дніпропетровськ та Запоріжжя. Обсяг фінансування - \$ 22000.

• Програма розвитку ООН (UNDP) - проект «Школа професійного волонтера». Проект було реалізовано в м. Києві. Обсяг фінансування - \$ 1500.

• Save the Children International in Ukraine - проект «Підтримка у працевлаштуванні внутрішньо переміщених осіб». Програма реалізовувалась на території Дніпропетровської та Запорізької областей, а також у м. Краматорську. Обсяг фінансування - \$ 36000.

• Соціальний бізнес-інкубатор «Biz-club» - це спільний проект ЦЗВЛ із компанією «WOG». Наразі перша група бізнес-інкубатору вже вершила навчання, а три фіналісти отримали гранти на подальший розвиток бізнесу із загального призового фонду у 200 тис. грн.

• «Дім вільних людей» - спільно з партнерськими організаціями «Крим-SOS», «Схід -SOS» і «Новий Донбас», в Києві відкрито багатофункціональний хаб. Так, ВПО в одному місці можуть отримати юридичні і психологічні консультації, гуманітарну допомогу та професійні поради з питань працевлаштування.

Але питання внутрішньо переміщених осіб - це не тільки проблема суспільства. Для державної влади проблема ВПО має бути одним із найголовніших пріоритетів. Важливо направляти зусилля держави у допомозі переселенцям, з метою вирішення максимум проблем, з якими зіткнулися громадяни. Важливо мати також докладну статистику щодо кількості внутрішньо переміщених осіб і щодо того, якої допомоги вони конкретно потребують [5, С. 78 – 86].

Таблиця 1.

Проблеми ВПО

<i>Проблеми ВПО</i>	<i>Сутність проблеми</i>	<i>Шляхи вирішення</i>
Житлові проблеми ВПО	Відсутність постійного житла як одна з основних потреб та проблем ВПО. Умови проживання часто не відповідають основним вимогам, а на оренду та комунальні послуги доводиться витратити майже весь свій дохід.	Будівництво соціального житла; пільгове кредитування на купівлю житла; довгострокова оренда. Також доцільно провести інвентаризацію недобудов в Україні для оцінки можливості використання цього ресурсу
Проблеми зайнятості/працевлаштування	Головними проблемами переселенців є: отримання статусу переселенця, безробіття, відсутність житла, брак інформації про свої права та обов'язки, соціальна невлаштованість	Перекваліфікація і перенавчання на затребувані спеціальності; допомога в розвитку малого бізнесу; створення нових робочих місць на проектах глобального будівництва; впорядкування потоків переселенців усередині країни на основі аналізу потреб у трудових ресурсах
Проблеми матеріальної допомоги ВПО	Працючі ВПО не можуть забезпечити всі потреби сім'ї (одяг, харчування, здоров'я, розвиток дітей тощо). Для того, щоб забезпечити мінімальні потреби переселенців, необхідно від 6 до 9 млрд. дол.	Виплата особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України, щомісячної адресної допомоги для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг

Масові переселення можуть і негативно впливати на громади, а саме: виникає додаткове навантаження на об'єкти соціальної інфраструктури та виконавчі органи державної влади (черги в поліклініках, органах соціального забезпечення тощо);

посилюється конкуренція на ринку праці, при цьому більш кваліфіковані працівники-переселенці можуть витіснити місцевих працівників; можливе виникнення напруження в суспільстві, непорозуміння, побутових конфліктів і зростання злочинності.

Щодо правової підтримки та законодавчого проектування, то для України керівні принципи ООН є найбільш надійними орієнтирами, в яких використані всі норми міжнародно-правових документів і які можуть стати частиною національного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Грузинський досвід для України. Сайт допомоги Донбасу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donbassos.org/20150128uk-gruzinskiy-dosvid/>
2. Допомога вимушеним переселенцям. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khpg.org/index.php?id=14438977375>.
3. Переселення. Офіційний сайт УВКБ ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unhcr.org.ua/uk/>
4. Центр зайнятості вільних людей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.czvl.org.ua/>.
5. Новікова О.Ф. Внутрішньо переміщені особи: від подолання перешкод до стратегії успіху: монографія / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін./ НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – 2016. – 448 с.

Козлова В. Я.,¹¹⁹ Бибєрова Е. Г.¹²⁰

АНАЛИЗ СИСТЕМЫ ПЕРЕРАБОТКИ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ Г. МАРИУПОЛЯ

Анализируя экологическую ситуацию Украины и в частности ситуацию нашего региона, можно сделать вывод, что она критична. И главной причиной этого является отсутствие работы правительства в этом направлении.

На территории Украины, в частности и в г. Мариуполь, практически отсутствует система переработки бытовых отходов. В Украине насчитывается 6,5 тыс. законных и около 35 тысяч незаконных свалок общей площадью 7% территории, а это можно приравнять к площади всей Дании (более 43 тысяч кв. км). Эти свалки не отвечают европейским стандартам, они не оборудованы должным образом, там не соблюдаются правила складирования и нормы захоронения. И с каждым годом ситуация только ухудшается. По подсчетам экологов на 2016 г. Украина накопила 54 млн. кубометров отходов; ежегодно мусорные полигоны пополняются примерно на 15-17 миллионов тонн. На переработку идет лишь десятая часть собранного мусора [1].

В г. Мариуполь находятся два полигона твердых бытовых отходов (ТБО). Один – действующий, на Левом берегу, а второй – Приморский, который считается закрытым. Как на действующем полигоне ТБО, так и на закрытом, не соблюдены европейские правила складирования и нормы захоронения. В своей работе я хочу предложить и теоретически внедрить в г. Мариуполь опыт соседней Польши, которая радикально подошла к проблеме отходов в стране.

Во-первых, провести с населением региона образовательную работу и начать эффективно воспитывать в молодом поколении правильное отношение к благам и ресурсам

¹¹⁹ к.э.н., доцент, доцент кафедры учета и аудита, ГВУЗ «ПТТУ»

¹²⁰ магистр факультета геологии, геофизики и окружающей среды Горно-Промышленной академии им. С. Сташица в Кракове, специалист по экономическому описанию проектов в области экологии ООО "Академия устойчивого развития" г. Краков, Польша